Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	The Greek Sanctuary, PG_00168089		
Kierunek studiów	Archeologia (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2026/2027
Poziom kształcenia	II stopnia	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	2	Język wykładowy	angielski
Semestr studiów	3	Liczba punktów ECTS	2.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	zaliczenie
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Archeologii		
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Dawid Borowka	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu	dr Dawid Borowka	

Formy zajęć

Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy

Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	20.0	52

Cel przedmiotu

Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z genezą, rozwojem i zróżnicowaniem sanktuariów greckich, ich architekturą, praktykami rytualnymi oraz rolą religijną, społeczną i polityczną. Kurs uwzględnia praktyki rytualne w pradziejach egejskich jako tło dla analizy późniejszych miejsc kultu. Rozwija umiejętność krytycznej interpretacji źródeł archeologicznych, ikonograficznych i pisanych oraz porównywania organizacji przestrzeni sakralnej.

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ARCHMU2_U01] Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę- formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy teoretyczne i praktyczne poprzez: - właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy i prezentacji tych informacji, - dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, - przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi	Potrafi formułować i rozwiązywać złożone problemy interpretacyjne dotyczące sanktuariów greckich, dobierając odpowiednie źródła i metody analizy oraz krytycznie interpretując materiał archeologiczny, plany, mapy, ikonografię i świadectwa pisane.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ARCHMU2_K01] Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści	Jest gotów do krytycznej oceny własnej wiedzy i przedstawianych interpretacji dotyczących sanktuariów greckich, z uwzględnieniem ograniczeń materiału źródłowego oraz możliwości występowania alternatywnych wyjaśnień.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ARCHMU2_W04] Ma pogłębioną wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych nowych osiągnięciach w zakresie archeologii	Ma pogłębioną wiedzę o głównych kierunkach badań nad sanktuariami greckimi, stosowanych metodach oraz wybranych nowszych ustaleniach i debatach dotyczących identyfikacji miejsc kultu, interpretacji rytuału i przemian przestrzeni sakralnej.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[ARCHMU2_W01] Posiada pogłębioną, rozszerzoną i uporządkowaną wiedzę z zakresu archeologii	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o genezie, rozwoju i zróżnicowaniu sanktuariów greckich, ich architekturze i organizacji przestrzennej, praktykach rytualnych oraz funkcjach religijnych, społecznych i politycznych.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

Treści przedmiotu	Wykłady: 01 Czym jest sanktuarium greckie? Definicje, terminologia, typologia miejsc kultu oraz źródła i metody ich badania. 02 Przed sanktuarium greckim: rytuał w neolicie i we wczesnej epoce brązu. Grecja kontynentalna, Cyklady i Kreta; rozpoznawanie praktyk rytualnych w materiale archeologicznym. 03 Minojskie krajobrazy sakralne. Sanktuaria szczytowe, jaskinie, przestrzenie kultowe w osadach i pałacach oraz ikonografia rytuału. 04 Kult mykeński i problem ciągłości. Miejsca kultu, świadectwa pisane i materialne oraz problem ich związku z późniejszymi praktykami religijnymi. 05 Kształtowanie się sanktuariów greckich. Wczesna epoka żelaza i okres archaiczny; organizacja miejsc kultu oraz ich relacje z polis. 06 Krajobraz sakralny, granice i dostęp. Lokalizacja sanktuariów, temenos, wejścia, drogi dojścia oraz związki przestrzeni kultowej z osadnictwem. 07 Ołtarz, ofiara i uczta rytualna. Rodzaje ołtarzy, praktyki ofiarne oraz archeologiczne ślady wspólnego spożywania posiłków. 08 Budowanie sanktuarium. Świątynie, skarbce, portyki i infrastruktura; monumentalizacja oraz przemiany organizacji przestrzennej. 09 Dary wotywne i dedykacje. Kategorie darów, sposoby ich składania i deponowania oraz inskrypcje dedykacyjne. 10 Święta, procesje i wspólnoty. Organizacja uroczystości, uczestnicy kultu oraz społeczna rola sanktuariów. 11 Akropol ateński: sanktuarium polis. Organizacja przestrzeni, Partenon, Erechtejon oraz związki kultu z tożsamością obywatelską. 12 Delfy: wyrocznia, krajobraz i władza. Kult Apollona, przestrzeń sanktuarium oraz jego znaczenie polityczne i ponadregionalne. 13 Olimpia: ofiara, igrzyska i panhellenizm. Kult Zeusa, infrastruktura sakralna i sportowa oraz kontakty między wspólnotami. 14 Eleusis: inicjacja i granice świadectw archeologicznych. Przestrzeń sanktuarium, misteria oraz możliwości i ograniczenia rekonstrukcji rytuału. 15 Sanktuaria greckie w świecie hellenistycznym i rzymskim. Ciągłość i przemiany kultu, architektury oraz społecznej i politycznej roli sanktuariów.
Wymagania wstępne i dodatkowe	Znajomość języka angielskiego na poziomie B1/B2, umożliwiająca uczestnictwo w wykładach, korzystanie z materiałów dydaktycznych oraz omawianie zagadnień związanych z tematyką przedmiotu.
Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się	

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
Zaliczenie ustne	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	1. Pedley, J. 2005. *Sanctuaries and the Sacred in the Ancient Greek World*. Cambridge: Cambridge University Press. 2. Burkert, W. 1985. *Greek Religion*. Translated by J. Raffan. Cambridge, MA: Harvard University Press. 3. Marinatos, N., Hägg, R. (eds). 1993. *Greek Sanctuaries: New Approaches*. London–New York: Routledge.
	Uzupełniająca lista lektur	1. Renfrew, C. 1985. *The Archaeology of Cult: The Sanctuary at Phylakopi*. British School at Athens Supplementary Volume 18. London: British School at Athens. 2. Marinatos, N. 1993. *Minoan Religion: Ritual, Image, and Symbol*. Columbia, SC: University of South Carolina Press. 3. Burkert, W. 1983. *Homo Necans: The Anthropology of Ancient Greek Sacrificial Ritual and Myth*. Translated by P. Bing. Berkeley: University of California Press. 4. de Polignac, F. 1995. *Cults, Territory, and the Origins of the Greek City-State*. Chicago: University of Chicago Press. 5. Parker, R. 2011. *On Greek Religion*. Ithaca, NY: Cornell University Press. 6. Tomlinson, R. A. 1976. *Greek Sanctuaries*. London: Paul Elek.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Zaliczenie ustne obejmuje odpowiedź na pytanie problemowe oraz interpretację przedstawionego materiału archeologicznego, planu lub ilustracji. Ocenie podlegają poprawność merytoryczna, znajomość terminologii i chronologii, spójność argumentacji oraz umiejętność krytycznej analizy źródeł i wskazania ograniczeń interpretacji. Przykładowe pytania i zadania: 1. Co pozwala rozpoznać sanktuarium w materiale archeologicznym? Czy sanktuarium musi zawierać świątynię? 2. Jakie możliwości i ograniczenia wiążą się z identyfikacją praktyk rytualnych w neolicie i epoce brązu? 3. Jaką rolę pełniły ołtarz, ofiara i wspólne spożywanie posiłków w funkcjonowaniu sanktuarium? 4. Porównaj społeczne i polityczne funkcje sanktuarium polis oraz sanktuarium panhelleńskiego, odwołując się do przykładów omawianych na zajęciach. 5. Na podstawie przedstawionego planu omów organizację przestrzeni sanktuarium, rozmieszczenie jego elementów i możliwe drogi przemieszczania się uczestników kultu. 6. Zinterpretuj przedstawiony zabytek, depozyt lub scenę ikonograficzną. Wskaż przesłanki interpretacji rytualnej, możliwe alternatywne wyjaśnienia oraz ograniczenia dostępnych danych.	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.